

Országokon átívelő együttműködés és EU hozzáadott érték a nem fertőző betegségek (NCD-k) területén

A CHRODIS-PLUS együttes fellépés
konszenzusos nyilatkozatának
összegzése¹

október 2020

¹The Consensus Statement constitutes Deliverable 4.2 of JA-CHRODIS PLUS and aims to analyse the JA CHRODIS (2014-2017) and JA CHRODIS-PLUS (2017-2020) experiences and lessons learnt in terms of integration in national policies and sustainability. The aim was to reach consensus (a “Consensus Statement”) concerning the EU added value of cross-country collaboration in the field of health promotion and prevention and management of chronic diseases beyond the project. It also contributes to understanding current NCDs strategies and implementation routes, particularly to reach EU citizens across the life-course in the places where they live, work, study and grow, with the ultimate goal to improve health and wellbeing for all.

Miért érdemes tenni az NCD-k megelőzése és kezelése érdekében?

A nem fertőző betegségek (NCD-k) - köztük a szív- és érrendszeri betegségek, a rák, a cukorbetegség és a krónikus légúti betegségek – az egészségügyi terhek elsődleges okai az egész Európai Unióban (EU) [2;3]. Egyre gyakoribb a multimorbiditás, azaz több krónikus betegség együttes előfordulása egy személynél, ez az európai régióban a 65 év feletti népesség több mint 60%-át érinti [4]. Az NCD-k és a multimorbiditás számos negatív egészségügyi és társadalmi jelenséggel függnek össze, például az idő előtti halálozással, a fogyatékossgal és a rossz életminőséggel. A multimorbiditás kezelése az EU országokban kb. 70-80%-át emésztí fel az egészségügyi költségvetésnek, ami az egészségügyi ellátó rendszereket súlyos nyomás alatt tartja, és az egyik legsürgetőbb és legfontosabb pénzügyi és társadalmi kihívást jelenti a tagállamok számára.

A multimorbiditás gyakorisága nagyobb a hátrányos társadalmi helyzetű csoportok körében, és valószínűleg növeli az egészség terén jelentkező egyenlőtlenségeket, még azokban az országokban is, ahol az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés évtizedek óta általánosan hozzáférhető, és ingyenes. Nem elegendő, ha az NCD-k okozta egyre növekvő kihívásra a megoldást kizárólag az egészségügyi szektor problémáinak kezelésében keressük, mindig is szükség lesz más szektorok és érintettek kiegészítő cselekvésére is [5].

Az NCD-k okozta terhek csökkentése még sürgetőbbé vált a SARS-CoV-2 (COVID-19) világjárvány miatt. A pandémia nemcsak egy globális közegészségügyi krízishelyzetet eredményezett, de mélyreható negatív befolyással volt a világgazdaságra, veszélyeztetve a világ népességének fizikai, mentális és gazdasági jólétét. Aránytalanul nagyobb mértékben érintette az időseket, az immunhiányos és az NCD-vel élő embereket, akiknél nagyobb a súlyos tünetek vagy a halál kockázata. Az NCD-khez hasonlóan a COVID-19 is aránytalanul nagyobb mértékben érinti a hátrányos helyzetű népességet. Ez hozzáadódik a meglévő egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségekhez, ismét megerősítést nyer, hogy az NCD-kkel holisztikus nézőpontból - beleértve az egyenlőség szemszögét - kell foglalkozni, illetve foglalkozni kell az egészségre ható társadalmi tényezőkkel.

Miközben a krónikus betegségek humán- és pénzügyi költségeinek növekvő szintje politikai figyelmet kap nemzeti és európai szinten is, nem teszünk eleget sem a krónikus betegségek fellépésének megelőzése vagy késleltetése, sem pedig a már fennálló krónikus állapotok hatékony kezelésének érdekében.

A CHRODIS-PLUS (2017-2020) az Európai Bizottság, valamint 21 európai ország 42 résztvevő szervezetei által létrehozott kezdeményezés volt.

JA CHRODIS-PLUS EF a CHRODIS EF-ben (2014-2017) azonosított szakpolitikák, stratégiák és beavatkozások megvalósítását támogatta.

Fő tevékenységei közé tartozott:

- 16 szakpolitikai párbeszéd, amely olyan szakpolitikák formálásához, fejlesztéséhez vagy megvalósításához járult hozzá, amelyek javítják a krónikus betegségek elleni küzdelemmel kapcsolatos intézkedéseket;

- 21 megvalósítási kísérleti projekt, amelyek négy fő területre összpontosítottak:

- 1) Egészségfejlesztés és elsődleges megelőzés**
- 2) Integrált multimorbiditási ellátási modell**
- 3) A minőségi ellátás előmozdítása a krónikus betegségben szenvedők számára**
- 4) Foglalkoztatás és krónikus betegségek**

A CHRODIS PLUS EF erőforrásai az NCD-k okozta teher csökkentésére

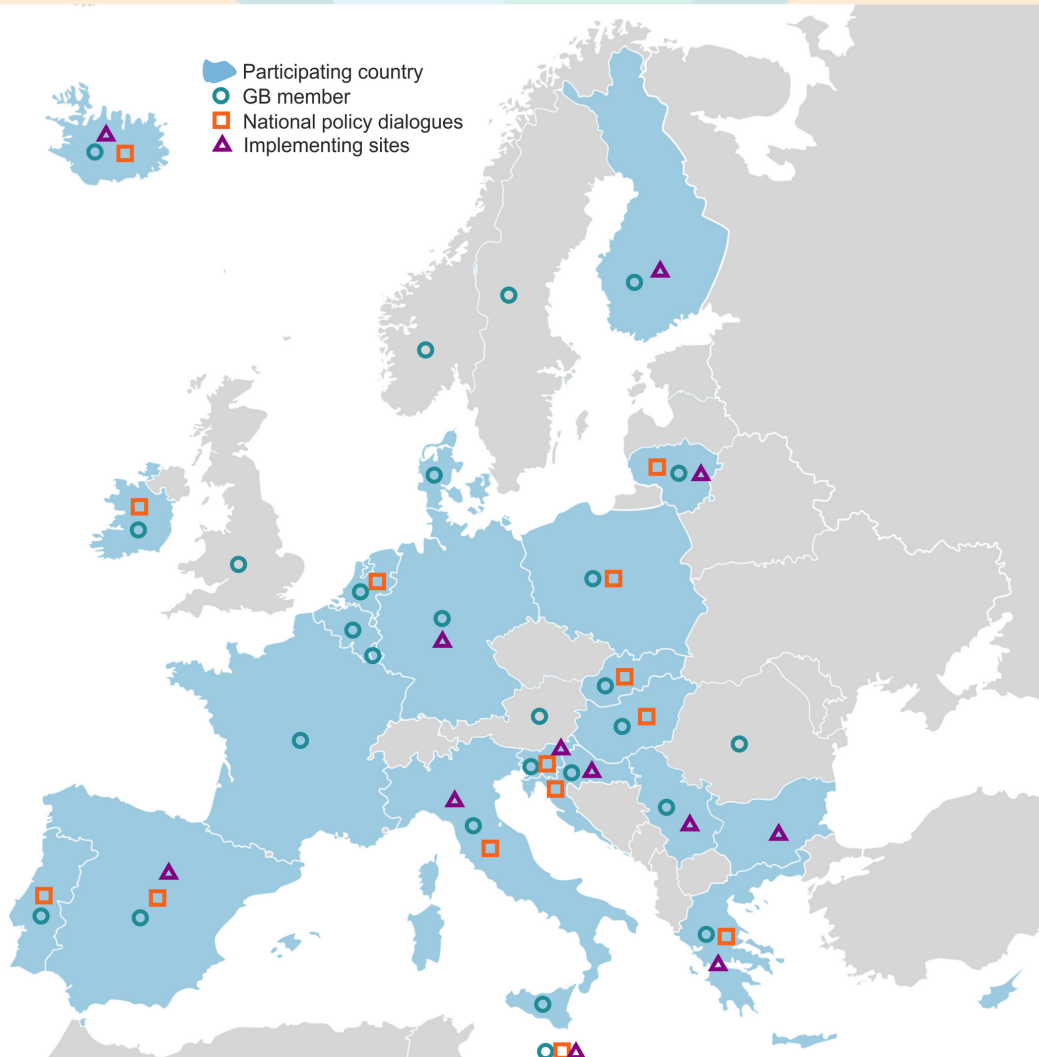
A CHRODIS PLUS EF folyamán 21 európai ország 42 partnerszervezte foglalkozott azzal, hogy eszközöket (pl. bevált gyakorlatokat, ellátási modelleket) fejlesszenek, javítsanak és teszteljenek az NCD-k okozta teher csökkentésére. A CHRODIS Együttes Fellépés (2014-2017) tanulságaira építve azt vizsgálták, hogy az eszközök hogyan ültethetők át különböző környezetekbe.

16 szakpolitikai párbeszéd (14 nemzeti és 2 uniós szintű), amely olyan szakpolitikák formálásához, fejlesztéséhez vagy megvalósításához járult hozzá, amelyek javítják a krónikus betegségek elleni küzdelemmel kapcsolatos intézkedéseket.

14 nemzeti szakpolitikai párbeszédet szerveztek a CHRODIS PLUS szakpolitikai párbeszéd módszerének használatával. Ez egy hasznos és más szakpolitikai kutatási területekre is átvihető eszköz. A párbeszédnek olyan szakpolitikákat, vagy meglévő szakpolitikák illetve jogszabályok olyan változtatási lehetőségeit azonosították, amelyek képesek kezelni a krónikus betegségek fő kockázati tényezőit. Az érintettek különböző csoportjait (például köztisztviselők, szaktanácsadók, döntéshozók, nemzeti minisztériumok, multilaterális szervezetek, beteg/egészségügyi szakmai szövetségek, civil szervezetek, egyéni „harcosok” és a politikára befolyással bírók) azonosították és nyerték meg a párbeszéden való részvételre Minden párbeszéd eredménye egy akcióterv lett.

További információk a CHRODIS PLUS szakpolitikai párbeszéd módszertanáról és a szakpolitikai párbeszéd tanulságairól elérhetők [itt](#).

CHRODIS PLUS

A CHRODIS PLUS EF erőforrásai az NCD-k okozta teher csökkentésére

21 megvalósítási kísérleti projekt, amelyek négy fő területre összpontosítottak és a következő eredményeket hozták:

1) Egészségfejlesztés és elsődleges megelőzés

5 bevált gyakorlat 8 helyre történő átvitelének és megvalósításának tanulságai

Jelentés és ajánlások

Lombardiai munkahelyi egészségfejlesztési hálózat:

Egészségesebb munkahelyi körülmények elérésére törekszik az alkalmazottak bevonásával és a közöttük és a fő munkahelyi érdekeltek – vállalati szövetségek, szakszervezetek és a regionális egészségügyi rendszer – közötti együttműködés erősítésével.

Honlap és Portail des bonnes pratiques

Aktív iskola zászló: Célja, hogy növelje a gyermekek fizika aktivitását azáltal, hogy fizikailag aktív és fizikailag kiművelt iskolai közösséget fejleszt.

Honlap és bevált gyakorlatok portálja

JOGG: Arra bátorít minden nagy- vagy kisvárosban élő embert, illetve egy városrész lakóit, hogy egészséges ételeket készítsenek, ezzel egy könnyű és vonzó életmód lehetőséget mutatva a fiataloknak.

Honlap és bevált gyakorlatok portálja

Toy Box:(játékdoboz): Célja az egészséges életmód támogatása korai gyermekkorban az elhízás megelőzése érdekében. A program magában foglal környezeti változásokat és csoportos beavatkozásokat is.

Honlap és CHRODIS adattár

Successful Ageing (sikeres idősödés): Izlandon kifejlesztett féléves sokmodulos program az idősebb emberek fizikai aktivitásszintjének és egészséggel kapcsolatos magatartásának javítására.

Honlap és bevált gyakorlatok portálja

További beavatkozások a CHRODIS bevált gyakorlatok adattárban.

2) Integrált multimorbiditási ellátási modell (IMCM)

Az IMCM célja a fragmentált ellátás okozta kihívások meghaladása. A széles körben alkalmazható modell 16 komponenst javasol a multimorbid betegek jobb ellátása érdekében. A strukturált megközelítés támogatja az egészségügyi szolgáltatókat, javítja az eredményeket az erőforrások felhasználásának optimalizálását célozza.

Az IMCM-et a gyakorlatban 5 kísérleti helyszíni csapat vizsgálta, hogy bizonyítsák annak alkalmazhatóságát különböző helyi körülmények között. 3500 beteg profitált a kísérleti megvalósításokból.

Eredmények a megvalósítás előtti szakaszból.

Az ICMC kísérleti megvalósításának értékelése.

3) A minőségi ellátás előmozdítása a krónikus betegségben szenvedők számára

A Quality Criteria and Recommendations Tools (Minőségi kritériumok és ajánlások eszközök, QCR) minőségi kritériumok alapvető készlete, amely az egészségügy különböző területein alkalmazható (megelőzés, ellátás, egészségfejlesztés, oktatás és képzés), és eléggé általánosok ahhoz, hogy alkalmazni lehessen azokat eltérő politikai, igazgatási, társadalmi és egészségügyi szervezetekkel rendelkező országokban is. A QCR 9 minőségi kritériumot tartalmaz 39 kategóriára bontva, melyeket a krónikus betegségek megelőzésének, és az abban szenvedők ellátása minőségének javítása végső célját szem előtt tartva rangsoroltak és súlyoztak. QCR eszköz

Az Útmutató a QCR eszköz bevezetéséhez a krónikus betegségben szenvedők ellátása minőségének javítása céljából (Guide for the implementation of the QCR Tool to improve the quality of care for people with chronic diseases) leírja a teljes végrehajtási folyamatot (beleértve a más kontextusokban való alkalmazhatóság lehetőségét is), az alkalmazás hatásait, valamint javaslatot tesz további lépésekre is a krónikus betegségben szenvedők minőségi ellátásának előmozdítására.

4) Foglalkoztatás és krónikus betegségek

CHRODIS PLUS Munkacsomag a foglalkoztatás és a krónikus betegségek témájában

Az Eszközkészlet két eszközt tartalmaz: 1) a Képzési módszertant vezetők számára a krónikus betegséggel élők integrációjáról és munkaképességéről és 2) az Eszköztárat munkahelyek részére – a munkavállalók jóllétének, egészségének és munkahelyi részvételének előmozdítására.

Az Eszközkészlet vezetők, emberi erőforrás osztályok, valamint munkahelyi egészséggel és biztonsággal foglalkozók (OHS) számára biztosít ellenőrző listákat, amelyek segítenek megérteni, hol van szükség beavatkozásokra; eszközöket bocsát rendelkezésre a krónikus betegséggel élő munkavállalók munkaképességének mérésére; valamint segíti olyan gyakorlati intézkedések meghozatalát, melyek célja egy egészséget támogató munkahely létrehozása, mind a strukturális környezet, mind a szervezeti kultúra és hozzáállás tekintetében. Az Eszközkészlet.

Egész Európában körülbelül 20 megvalósító partner alkalmazta sikeresen az 1., 2. és 3. munkaterületen a **CHRODIS PLUS bevált gyakorlat átadási és megvalósítási stratégiát.**

A nem fertőző betegségekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok EU tagállamok közötti cseréjének jövőképe

LA nem fertőző betegségek okai sokrétűek, általában a genetikai, fiziológiai, társadalmi-gazdasági, környezeti és viselkedési tényezők kombinációjából tevődnek össze. Sok tényező kívül esik az egészségügy rendszerén, és közvetlenül kapcsolódik azokhoz a körülményekhez, amelyekben születünk, élünk, dolgozunk és megöregszünk. A nem fertőző betegségek megelőzése, kezelése és ellenőrzés alatt tartása a hatékony stratégiák végrehajtására vonatkozó átfogó jövőképet igényel [7].

A Konszenzusos Nyilatkozat megfogalmazásához a CHRODIS-PLUS Együttes Fellépés bevonta az Európai Bizottság egészségfejlesztéssel, betegségmegelőzéssel és a nem fertőző betegségek kezelésével foglalkozó irányítócsoportját (SGPP) és a CHRODIS-PLUS irányító testületét [8], hogy közös alkotó folyamatban hozzák létre a nem fertőző betegségekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok EU tagállamok közötti cseréjének jövőjére vonatkozó elképzeléseket és alapelveket. A közös munka során a prioritást élvező cselekvési területeket is azonosították, amelyek között az egészségfejlesztés, a betegségmegelőzés és az egészségügyi szempontok minden szakpolitikai területen történő érvényesítése kapott helyet.

Az átfogó európai kezdeményezések lehetőségeit is ki lehet használni, hogy hozzájáruljanak a meghatározott prioritások eléréséhez. Ezek közé tartoznak az EU kulcsfontosságú egészségügyi, szociális és környezetpolitikai prioritásai, mint az európai zöld megállapodás, és az ehhez kapcsolódó „a termőföldtől az asztalig stratégia”, valamint az európai rákellenes terv. Ezek a stratégiák fontos lehetőséget kínálnak arra, hogy koherens választ tervezzünk és adjunk a nem fenntartható élelmiszertermelés, a klímaváltozás és a fogyasztási szokások állította kihívásokra. [9;10] Az európai zöld megállapodás központi szerepet kap az EU arra irányuló elkötelezettségében, hogy teljesítse az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjét.

A fenntartható élelmiszer-fogyasztás elősegítése és az egészséges és fenntartható étrendre való áttérés megkönnyítése, éppúgy mint a „zöld gazdaság” felé történő elmozdulás szintén összhangban van az EU tagállamainak a szociális jogok európai pillérében (EPSR) megfogalmazott elkötelezettségével. [11]

Egy másik fontos döntéshozatali eszköz az európai szemeszter, az EU gazdasági és szociálpolitikai fő koordinációs mechanizmusa. [12] Az európai szemeszter lehetőséget nyújt az Európai Bizottság és a tagállamok számára, hogy megegyezzenek a következő évben bevezetendő reformokról az egyes országok előtt álló legnagyobb kihívások kezelésére. A nemzeti vagy európai szintű jogalkotási gyakorlatokat szintén kiemelték sok CHRODIS PLUS szakpolitikai párbeszédben, például az egészséget meghatározó kereskedelmi tényezőkhöz kapcsolódóakat, mint az EU dohánytermék irányelve vagy a gyermekeket és serdülőket célzó élelmiszer-marketing [13].

A gyakorlatok további cseréje, valamint a nemzeti és uniós döntéshozók összehangolt erőfeszítése az egészséget meghatározó kereskedelmi tényezők tekintetében közvetlenül segítheti az elhízás, a függőségek, és ezek az NCD-k jelentette teherre való hatása elleni harcot. A táplálkozás területét érintő korábbi és jövőbeni együttes fellépések közé tartozik például a táplálkozással és testmozgással kapcsolatos együttes fellépés (JANPA - Joint Action on Nutrition and Physical Activity), és a legjobb elismert táplálkozási gyakorlatok végrehajtását célzó együttes fellépés (Joint Action on Implementation of Validated Best Practices in Nutrition, JA BestReMap). [14;15] Hasonlóképpen, a tagállamok és az EU képviselői kapcsolódhatnak nemzetközi kezdeményezésekhez (pl. a fenntartható fejlődési célok), hogy tovább definiálják az európai, nemzeti vagy helyi szinten a fontos egészségügygel, klímaváltozással és fenntarthatósággal kapcsolatos ügyekben teendő lépéseket.

A CHRODIS PLUS következtetései és ajánlásai

Sok résztvevő tagállam és/vagy regionális hatóság jelezte, hogy folytatják a végrehajtását vagy kezdeményezik a kiterjesztését azoknak a bevált gyakorlatoknak, amelyeket a CHRODIS PLUS EF során kezdtek el. Az alábbi szövegdobozokban az együttes fellépés megállapításait ismertetjük, példákat hozunk az együttes fellépés során végzett kapcsolódó tevékenységekre, illetve ajánlásokat fogalmazunk meg a bevált gyakorlatok nemzeti szakpolitikákba történő sikeres integrálásának elősegítésére az NCD-k okozta teher csökkentése érdekében.

1. megállapítás: Növeljék a különböző eszközök használatát a tudás átadása céljából az EU tagállamokban

A CHRODIS PLUS tevékenysége: A különböző munkaterületeken a CHRODIS PLUS partnerei eszközöket fejlesztettek, alkalmaztak és validáltak, mint például a CHRODIS PLUS szakpolitikai párbeszéd módszertanát, és a CHRODIS PLUS megvalósítási stratégiáját, hogy támogassák a tudás átadását, illetve új tudás generálását az uniós tagállamokon belül és között.

Ajánlás: Alkalmazzanak validált eszközöket és keretrendszereket (például a CHRODIS PLUS megvalósítási stratégiáját) a tudás átadásának támogatására az uniós tagállamokon belül és között. Alaposan vegye figyelembe és kezelje a gyakorlatok átadása során a helyi környezetből adódó különbségeket (pl. kulturális szempontokat, társadalmi és szervezeti struktúrákat), amelyek befolyásolhatják a bevált gyakorlat megvalósítását.

A CHRODIS PLUS következtetései és ajánlásai

2. megállapítás: Cselekedjenek a szektorok és az irányítási szintek közötti gátak és korlátok lebontása érdekében, és rendszerszintű megoldásokon kell dolgozni

A CHRODIS PLUS tevékenysége: A CHRODIS PLUS partnerei hús bevált gyakorlat tulajdonosával együttműködve Európa-szerte felmérték a szektorok közötti együttműködés szerepét az egészségfejlesztési bevált gyakorlatokban. Az azonosított gyakorlatok többsége több mint hat szektorral működött együtt az egészségügyi szektoron kívül. A tapasztalatokat együttesen elemezték az átfogó akadályozó és elősegítő tényezők meghatározása céljából, ami a szektorok közötti együttműködésre vonatkozó ajánlások megfogalmazásához vezetett (összefoglalásuk az alábbiakban).

Ajánlások: Fektessenek be abba, hogy különböző háttérű és készségekkel rendelkező partnerek hatékony csapatát hozzák össze és biztosítsanak elegendő forrást az együttműködés fenntartásához.

Határozzanak meg egy közös elképzelést a megoldandó problémára vonatkozóan a közös célokkal összhangban, és alkalmazzanak minden partner számára elfogadható tervezési/szisztematikus munkamódszert.

Hatékony vezetéssel építsenek hidakat a szektorok és szakterületek között.

3. megállapítás: Kapcsolják össze a nemzeti/regionális NCD stratégiákat és terveket az egészségügy és a fenntarthatóság meglévő célkitűzéseivel

A CHRODIS PLUS tevékenysége: A CHRODIS PLUS tevékenységeinek jelentős része nemzeti, regionális és globális NCD-stratégiákhoz kötődött. Egy példa erre a holland „JOGG” (Fiatalság és egészséges súly) bevált gyakorlat. A gyakorlat számos elemét átvették és megvalósították Izlandon, hogy erősítse a nemzeti egészségfejlesztési közösségi programot (Health Promoting Community Programme).

Ajánlás: Segítsék elő a meglévő nemzeti szakpolitikákkal történő összhang megeremelését a gyakorlatok helyi szükségletekhez és jellemzőkhöz történő adaptálása által, valamint azáltal, hogy világos keretrendszert és eszközöket nyújtanak a bevált gyakorlat(ok) átadásának, elfogadásának és az integráció eredményeinek értékeléséhez.

5. megállapítás: Támogassák és segítsék elő a tényeken alapuló döntéshozatalt az NCD szakpolitikákkal és gyakorlatokkal kapcsolatban.

A CHRODIS PLUS tevékenysége: Az Integrált multimorbiditás gondozási modellt (IMCM) a gyakorlatban 5 kísérleti helyszíni csapat vizsgálta, hogy bizonyítsák annak alkalmazhatóságát különböző körülmények között. A helyi tapasztalatok és ismeretek alapján a résztvevő partnerek adaptálták az IMCM-et a helyi egészségügyi ellátási környezet jellemzőihez, és ország-specifikus modellváltozatokat dolgoztak ki helyi megvalósításra. Az 5 kísérleti helyszínből 3 erősítette meg, hogy kiterjesztik a programot az egész országra.

Ajánlások: Építsenek ki politikai támogatást és vonjanak be új gyakorlatokat a meglévő politikai stratégiákba; biztosítsák, hogy megvalósításuk eredményeit hatékonyan kommunikálják a döntéshozók és más kulcsfontosságú érdekelt felé a tényeken alapuló döntéshozatal támogatása érdekében.

Ismerjék el az egészségfejlesztés fontosságát az NCD-k megelőzésében és fokozzák az egészségfejlesztési és betegségmegelőzési legjobb gyakorlatok alkalmazását. Használják az eszközöket, mint például a legjobb gyakorlat portálokat a tényeken alapuló politikák integrációjának támogatására (és hogy idővel levonják a tanulságokat átadhatóságukra, átméretezhetőségükre és értékelhetőségükre vonatkozóan) [16;17].

A hivatkozások teljes listája elérhető [itt](#).

4. megállapítás: Biztosítsanak megfelelő gazdasági, technikai és emberi erőforrásokat a bevált gyakorlat átadásához, megvalósításához és fenntarthatóságához, miközben a jelenleg is működő dolgokból építkeznek, és elismerik a meglévő személyzet értékes tapasztalatát és potenciálját.

A CHRODIS PLUS tevékenysége: Az egészségfejlesztés és a krónikus betegség megelőzés finanszírozásáról folytatott uniós szintű szakpolitikai párbeszéd azzal zárult, hogy az uniós források jövőendő kedvezményezettjeinek rendelkezniük kell azzal a tudással és képességgel, hogy tudomást szerezzenek a lehetséges finanszírozási lehetőségekről, pályáznak a finanszírozásra, felhasználják a forrásokat és eredményesen menedzselik a kapcsolódó projekteket. Ennek a képességnek és tudásnak a kiépítése a kedvezményezettek között minden kormányzati szinten az egyik fő prioritás kell legyen a területen történő további tevékenységekhez.

Ajánlások: Használjanak uniós forrásokat és gazdasági ösztönzőket a közös célkitűzések megvalósítására, és bátorítsák a bevált gyakorlatok hosszú távú integrációját és fenntarthatóságát. Támogassanak minden szervezetet (különösen a kis szervezeteket) a finanszírozási és/vagy befektetéssel összekötött projektlehetőségek megértésében és nyomon követésében.

Erősítsék a köztes szereplők szerepét és kapacitásait (pl. a nemzeti és regionális szintek között), hogy az információáramlás és a lehetőségek megismerésének javítása érdekében az irányítás minden szintje között.